

TARTALOM

1. A kriminalisztikai bizonyítás fejlődésének meghatározó fejezete – a hiteltérdemlőség új feltételrendszere	13
1.1. Alapvetés – a probléma felvezetése	13
1.2. A kutatás hipotézise és célja.....	22
1.3. A vizsgálat módszerei	24
I. ELMÉLETI ALAPVETÉSEK	27
2. A tudományos kriminalisztika kialakulásának főbb állomásai	27
2.1. Viszonyítási pont: jelenkori események a kriminalisztika fejlődéstörténetében.....	27
2.2. A kriminalisztika története	30
2.2.1. A tudomány előtti korszak.....	31
2.2.2. A kriminalisztikai módszerek konszolidálásának kora.....	31
2.2.3. A tudományosan megalapozott kriminalisztika korszaka	35
2.3. A DNS alkalmazása a kriminalisztikai azonosításban	42
2.4. Matematikai módszerek és automatizáció.....	45
2.5. A kriminalisztika tudományrendszertani jövője.....	49
3. A szakértői bizonyítás új kihívásai a büntetőeljárársban: a szakértői vélemények megbízhatóságának vizsgálata az Amerikai Egyesült Államokban és Európában.....	59
3.1. A bizonyítási eszközök felhasználhatósága az akkuzatórius eljárásban	60
3.1.1. A bíró szerepe	61
3.1.2. Relevancia és alkalmazhatóság.....	63
3.1.3. Megbízhatóság	64
3.2. A szakvélemény alkalmazhatóságának szempontjai az Egyesült Államok igazságszolgáltatási gyakorlatában.....	65
3.3. A Nemzeti Akadémiák Tudományos Kutatótanácsának jelentése a forenzikus tudományok helyzetéről az Egyesült Államokban.....	68
3.4. A jelentés hatása az európai krimináltechnikára	75
4. A szakértői bizonyítás ismérvei és elvei Magyarországon: ismeretelméleti kérdések a bizonyítást érintő technikai fejlődés tükrében	83
4.1. Megismerés és bizonyítás.....	83
4.1.1. A szakértői bizonyítás többretegű ismeretelmélete	86
4.1.2. A szakértő megismerési tevékenységének sajátosságai	88
4.1.3. A bizonyítás alanyainak – végső soron a bíró – megismerő tevékenysége..	92

4.2. Kriminálisztikai elméletek új köntösben	96
4.2.1. A nyomelmélet.....	97
4.2.2. Az azonosításmélet	97
4.2.3. A kriminálisztikai bizonyítás informatikai elmélete.....	100
4.2.4. A Bayes-analízis alkalmazása a kriminálisztikában	106
4.3. Kognitív fordulat a kriminálisztikában.....	108
5. A tudományos megalapozottság mint a szakértői vélemény	
hiteltérdemlőségének feltétele	113
5.1. A szakértői vélemény hiteltérdemlőségének tényezői	113
5.2. Kritikus nézetek a tudományról	118
5.3. A tudományos módszerről általában.....	127
5.4. A forenzikus tudományok módszertana	130
II. A KLASSZIKUS KRIMINALISZTIKAI SZAKÉRTŐI	
TERÜLETEK JELLEMZŐI A TUDOMÁNYOS	
MEGALAPOZOTTSÁG SZEMSZÖGÉBŐL.....	135
6. A klasszikus kriminálisztika alaproblematikája.....	135
6.1. A klasszikus kriminálisztikai szakértői területeket vizsgáló empirikus kutatás feladatai és módszere.....	136
6.2. A klasszikus kriminálisztika rendszerjellemzői és heterogenitása.....	137
7. A kézírászakértői szakterület.....	141
7.1. A kézírásvizsgálatok tudományosságának vizsgálata az igazságszolgáltatásban; előzmények, hatások.....	141
7.1.1. A tudományos kézírásvizsgálat előzményei – A Dreyfus-per	141
7.1.2. A szakértői vélemények tudományos megalapozottságának vizsgálata az angloamerikai büntetőperben.....	143
7.2. Kézírásvizsgálatok ma Magyarországon.....	149
7.2.1. A kézírás mint a vizsgálat tárgya	151
7.2.2. A kézírás relevanciája a bizonyításban	152
7.3. A kézírásvizsgálat alapjai, lehetőségei, irányai.....	154
7.3.1. A „kriminálisztikai kézírászakértő” feladatai.....	158
7.3.2. A grafológiai vizsgálat.....	160
7.3.3. A kézírást befolyásoló körülmények megállapítása.....	160
7.4. A kézírászakértői vizsgálat.....	161
7.4.1. A kézírás mint az azonosító írásvizsgálat feltétele	161
7.4.2. A szakértői vizsgálat módszerei.....	163
7.4.2.1. Megfigyelés	165

7.4.2.2. A metrikus és numerikus eljárás módok	165
7.4.2.3. Az összehasonlítási műveletek.....	166
7.4.2.4. Okfeltáró vizsgálatok.....	168
7.4.2.5. Az aláírás vizsgálata.....	169
7.4.3. Az írásvizsgálat rendszerszemlélete, illetve az ennek részét képező írássajátosságok	170
7.4.4. A szakértői vizsgálat és eredménye: a vélemény	171
7.5. Az írásszakértői vélemények empirikus vizsgálata	171
7.5.1. Tipikus kérdések írásszakértő kirendelése esetén	172
7.5.2. Kompetenciakérdések.....	172
7.5.3. A szakértői vélemény reprodukálhatósága.....	173
7.6. Az írásszakértői vélemény értékelése	175
7.7. A fejlődés útjai.....	177
7.7.1. Az írásszakértői vélemény bizonyossági fokának megjelölése.....	178
7.7.2. Matematikai-statisztikai módszerek és automatizálás az írásszakértésben	180
7.7.3. Kézírás-azonosítás számítógépes módszerrel.....	182
7.7.4. A FISH	183
7.7.5. Írásvizsgáló számítógépes rendszerek Magyarországon	188
7.7.6. A hárompróba-eljárás alkalmazása a kézírás-azonosítás során.....	191
7.7.7. A kézírásvizsgálatok jelene és jövője	192
7.8. Kézírás-azonosítás Magyarországon a nemzetközi kritikák tükrében	194
7.9. Konklúzió	202
7.10. A grafológia mint kérdéses megalapozottságú szakterület alkalmazhatósága a büntetőeljárásban.....	203
7.10.1. A grafológia mint igazságügyi szakértői szakterület.....	203
7.10.2. A grafológia megbízhatóságának vizsgálata	207
7.10.3. Az új (vagy kérdéses megalapozottságú) szakterületek lehetőségei a bizonyításban	212
8. A nyomszakértői terület.....	215
8.1. Azonosítási feladatok	217
8.1.1. Az eszköznyomok vizsgálata.....	217
8.2. Fejlődési lehetőségek.....	224
8.2.1. Objektivizálás, automatizálás.....	224
8.2.2. Azonosítás valószínűségi-statisztikai módszerrel	225

9. A fegyverszakértői terület.....	229
9.1. Azonosítási feladatok.....	231
9.1.1. Azonosítás a töltény hüvelye alapján	231
9.1.2. Azonosítás a lövedék vizsgálata alapján	231
9.1.2.1. Az azonosítás módja.....	232
9.1.2.2. A lövés folytán előálló egyéb elváltozások vizsgálata	233
9.2. Módszerek, tudományos háttér	234
9.2.1. Objektivizálás, automatizálás.....	234
9.2.2. A valószínűségi-statisztika lehetőségei az azonosítás során	235
10. Az ujjnyomszakértői terület	239
10.1. A daktiloszkópia tudományos alapjai.....	240
10.1.1. A daktiloszkópiái azonosítás alaptörvényei	240
10.2. A szakértői azonosítási tevékenység alapjai	242
10.3. Nyilvántartás, keresés és azonosítás hagyományos, illetve digitális módszerrel	244
10.4. Továbbfejlesztési lehetőségek.....	247
10.5. Az ujjnyomszakértői vizsgálat az Amerikai Egyesült Államok igazságszolgáltatásában	250
10.6. Törekvések a daktiloszkópia tudományos megalapozottságának fokozására	256
III. A SZAKVÉLEMÉNY HITELTÉRDEMLŐSÉGE FOKOZÁSÁNAK EGYÉB DIMENZIÓI ÉS TÉNYEZŐI	261
11. A kriminalisztikai szakértői területek elveinek és módszertanának változása Magyarországon az európai minőségbiztosítási kritériumoknak megfelelően	261
11.1. Az akkreditáció szerepe a szakértői vélemény hiteltérdemlőségének fokozásában Magyarországon.....	262
11.1.1. A nyomszakértői terület 2016-tól	265
11.1.2. A fegyverszakértői terület 2016-tól	266
11.1.3. A kézírászakértői terület újdonságai	267
11.1.4. Az ujjnyomszakértői terület példája	268
11.2. A kriminalisztikai szakértés fejlesztési lehetőségei Magyarországon	269
12. Kriminalisztikai nyilvántartások	273
12.1. Szakértői nyilvántartások a bünygi nyilvántartási rendszerben	275
12.2. A kriminalisztikai nyilvántartások	276
12.3. Biometria a kriminalisztikai azonosításban	278

12.4. Tárgynyilvántartások.....	282
12.5. Integrált bűnüldözési rendszerek – a jövő bűnügyi nyilvántartása.....	284
13. A kriminalisztikai szakértői vélemények nemzetközi felhasználhatóságának tényezői	287
13.1. A bizonyítás szerepének különbözőségei a bizonyítási rendszerekben...	287
13.2. A bizonyítékok nemzetközi felhasználhatóságának elvei az Európai Unióban	289
13.2.1. Jogharmonizáció a bizonyítást érintő rendelkezések alapján	290
13.2.2. A kölcsönös elismerés elvének alkalmazása a bizonyításban	291
13.3. A bűnügyi együttműködés keretei	293
13.4. A büntető igazságügyi együttműködés állomásai az Európai Unióban	296
13.5. A kölcsönös elismerés elvének térhódítása.....	299
13.5.1. Az európai bizonyításfelvételi parancs (EBP).....	304
13.5.2. Az Európai Parlament és Tanács 2014/14/EU irányelve a büntetőügyekben kibocsátott európai nyomozási határozatról	307
13.5.2.1. Elismerés és végrehajtás	310
13.5.2.2. Mely állam joga szerint történjen az eljárás?.....	311
13.5.2.3. Jogorvoslat.....	311
13.5.2.4. Emberi jogok.....	311
13.5.2.5. Aggályok.....	312
13.6. A bizonyítékok határokon túli alkalmazhatósága; EFSA 2020	312
14. A szakértői bizonyítás jogi és szervezeti keretei mint a szakvélemény hiteltérdemlőségének biztosítékai.....	317
14.1. A szakértő feladata, szerepe, igénybevétele feltételeinek meghatározása a bizonyítási eljárásban.....	319
14.1.1. A szakértő feladata	319
14.1.1.1. A szakértő mint ténybíró?	320
14.1.1.2. A cél a kategorikus vélemény?	321
14.1.2. A szakértő igénybevétele.....	323
14.1.2.1. Más szakértő alkalmazása	323
14.1.2.2. A szakértő védelem által történő igénybevétele.....	325
14.1.2.3. Magánszakvélemény.....	327
14.2. A különleges szakértelem biztosítása; a szakértői szervezetrendszer..	329
14.2.1. A szakértői tevékenység keretei.....	329
14.2.2. A szakértői szervezetrendszer biztosítása	331

14.2.2.1. Igazságügyi szakértői intézmények.....	333
14.2.2.2. Szakértői intézetek, testületek, egyéb szervek	335
14.3. A szakértelem megszerzésének feltételrendszere, valamint a kompetencia ellenőrzésének és a tevékenység minőségbiztosításának eszközei.....	336
14.3.1. A szakértővé válás feltételei.....	337
14.3.2. A szakértői tevékenység minőségbiztosításának rendszere	344
14.3.2.1. Minőségbiztosítás a magyar szabályozásban	344
14.3.2.2. A minőségbiztosítás európai követelményei	347
14.4. A szakértői tevékenység és vélemény szakmai megalapozottságának feltételei.....	349
14.4.1. A szakértői vizsgálat és vélemény szabályozása	349
14.4.2. A szakértői módszer és értékelésének támpontjai.....	353
14.5. A szakvéleményadás autonómiája és a szakértői tevékenység függetlenségét biztosító szervezeti és működési garanciák	355
Összegzés.....	363
Irodalomjegyzék.....	371